

Watch Dog ("Őrkutya")

1. FÜZET

Szerkesztette:

Dr. Bényei Andrásné ügyvezető igazgató
Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége
Dr. Kövér Ágnes ügyvezető
Jogklinika és SL Oktatási és Kutatási Alapítvány

Kiadja a Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége
Felelős kiadó: Dr. Hegyesi Gábor

Megjelent: 500 példányban, a ZORO Stúdió Kft. gondozásában

A programot a Miniszterelnöki Hivatal, a Foglalkoztatási és Munkaügyi
Minisztérium és a Szociális Szakmai Szövetség támogatta

A WATCH DOG PROGRAM BEMUTATÁSA

Napjainkban egyre többször hallható a kormány részéről, hogy – civil stratégiájával összhangban – nagy hangsúlyt kíván fektetni a civil szervezetekkel folytatott folyamatos párbeszédre. A nyílt jogalkotás folyamatába illeszkedik az a törekvés, mely szerint a jogalkotók még a törvények megjelentetése előtt véleményeztetik a civil szervezetekkel azokat, és véleményüket beépítik a jogszabálytervezetekbe.

A Nonprofit Szövetség évek óta folyamatosan a fenti célok elérésére törekedett, ez most realizálódni látszik. A következőkben ezt a programot szeretném bemutatni.

A program célja

A program az európai közösségi joganyag és szellemének folyamatos átvételéért, s általában a törvényesség betartásáért, a rosszul – hiányosan működő törvények, rendeletek megváltoztatásáért, illetve a hiányos törvények kiegészítéséért, az elavultak megújításáért kíván tenni.

A program a teljes körű törvény- és rendeletalkotási folyamat civil együttműködési- és jelzőrendszerét kívánja kiépíteni és működtetni.

A program leírása

A program egy három szakaszos érdekképviseleti tevékenység rendszerébe illeszkedik:

1. a törvény – rendelet előkészítésének időszaka
2. a törvényhozás, rendeletalkotás időszaka
3. a törvény, rendelet bevezetését követő időszak, a jogszabályok érvényesülésének időszaka

A projekt célul tűzi ki egy eddig nem létező mechanizmusnak, a „szociális ellátásban érdekelt” fogyasztónak, vagyis kliensek érdekvédelmének erősítését. Ezt úgy is felfoghatjuk, mint a demokrácia minőségbiztosítási rendszerének egy eleme.

A program nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a hatályos szociális tárgyú jogszabályokat. Kialakít egy hálózatot, mely „figyeli” a törvényeket, és jelzi annak hiányosságait.

KATEGÓRIÁK A HÍRLEVÉLBEN:

Jogszabályok, melyek megnehezítik életünket

1. **Egy szabály melyet a jogalkotók nem gondoltak komolyan: Hiányzó feltételek**

Vannak szabályok, melyek igen jó volna, ha megvalósulnának és a leg-nemesebb jogalkotói szándékot fejezik ki. Minden elismerésünk azoknak,

akik ilyen jó szándékú szabályokat fontosnak tartanak megfogalmazni. Azonban, ha a szabály végrehajthatóságának a feltételeit: intézményi, anyagi, végrehajtási feltételeit, vagy ellenőrzési lehetőségét, és ha olyan a szabály és ez szükséges, a megszegése esetén kiszabandó jogkövetkezményt, vagy szankciót nem tartalmazza, akkor csupán jó kívánság marad szükségszerűen. Nagy kérdés, hogy szabad-e kívánság szabályokat alkotni, szabad-e a jogszabály értékét lerontani azzal, hogy a végrehajtásához szükséges feltételrendszert nem hozzuk létre. Arról nem is beszélve, hogy szabad-e az embereket, a civil szervezeteket olyan helyzetbe hozni, hogy ők megkísérlik végrehajtani az adott szabályt, mely lehetetlen, s ennek összes következményét személyes életük és működésük szintjén szenvedik el.

2. Pontatlan, érthetetlen szabály:

Amikor a jogszabály címzettje nem érti, hogy pontosan milyen tevékenységet várnak el tőle a szabály alapján.

3. Hipokrita szabály, mely úgy tesz, mintha valami működne, vagy lenne, de nincs valójában:

Olyan szabály, mely látszólag jogvédelmet biztosít bizonyos csoportok számára, de olyan eszközök használatát igényli, mely az adott csoport számára elérhetetlen.

4. Egymásnak ellentmondó szabályok:

Különböző forrásból származó szabályok egymásnak ellentmondanak.

5. Szabályok, melyek a működés lényeges körülményeit tisztázatlanul hagyják, és helyet hagynak az egyedi önkénynek

6. Be nem tartott szabály, jogszabály ellenes intézményi, vagy egyéb gyakorlat

Az az eset, amikor szabály ugyan létezik, de a napi intézményi gyakorlatok felülírják annak érvényességét.

7. Önmagának ellentmondó szabály, és a fő szabálynak ellentmondó végrehajtási rendeletek, utasítások

Amikor a szabály önmagában, vagy végrehajtási utasításaiban hordoz olyan ellentétet, mely következtében az nem valósítható meg.

8. Törvényhely hiányok, joghézagok

Hiányzó törvényhelyek, törvényekből kimaradt társadalmi csoportok.

A TITKOLT TERHESSÉG, AZ ANONIM SZÜLÉS, ÉS A NYÍLT ÖRÖKBEADÁS KÉRDÉSEI

**Hogyan előzhetjük meg a csecsemőgyilkosságokat?
Az anonim szülés - Egy lehetséges alternatíva**

Esettanulmány

Adatszolgáltató: Gólyahír Egyesület

N. Brigitta esete:

2003 januárjában Beckné Melinda megkeresett, hogy van egy tanítványa, aki áldott állapotban van, de a szülei nem tudnak róla. A tanárnő az Internetről szerzett tudomást az egyesületről. A tanárnő, a tanítvány segítségével annak szülei tudomására hozták állapotát, akik Brigitta mellé álltak és támogatták döntését.

A gyermek 2003. február 8-án született meg, a Kornélia nevet kapta. A nagyszülők és az életet adó anya kérésére az örökbeadás Tatabányán történt meg, azért, hogy a lány közvetlen környezete, amely egy kis falu, ne szerezzen az esetről tudomást. A nyílt örökbeadás megtörtént a felek megegyezésére.

A nagymama pár hét múltán értesített, hogy a falu jegyzője megkereste, hogy a tatabányai Anyakönyvi Hivatal értesítette arról, hogy a családban gyerek született és azt apa nélkül anyakönyvezték.

- 1/ Annak ellenére, hogy az apaság elismerésére a törvény szerint 3 év áll rendelkezésre, a hivatal 1 hónapon belül megtette az értesítést.
- 2/ Problémát okozott az is, hogy a gyermek lakcímkártyáját is megküldte a Népeség Nyilvántartó Hivatal a család részére, és egyben a falu népeség nyilvántartóját is értesítette.

A titkolt terhesség és titkos szülés, valamint az egyesület segítségével a nyílt örökbeadás megoldotta volna a család helyzetét, de a hivatalos eljárás fent ismertetett megoldása miatt a **titok már nem titok.**

A JOGI SZABÁLYOZÁS ÁTTEKINTÉSE ÉS GYAKORLATBAN FELMERÜLŐ PROBLÉMÁK

Elvitathatatlan emberi jog, hogy mindenki a maga felfogása szerinti jó élet megvalósítására törekedjék, hogy önállóan határozza meg, milyen életet akar élni. A téma szempontjából ez azért jelentős, mert az állapotos nő későbbi személyes sorsát alapvetően befolyásolja, hogy miként alakul az élete, ha egy fennálló krízishelyzetben gyermeke megszülése mellett dönt. A sors feletti rendelkezési jog itt azt jelenti, hogy lehetősége legyen arra, hogy adott körülmények esetén titokban tartva terhességét mégis valamilyen szinten rendelkezhesse gyermeke sorsáról. A névtelenül szülni kívánó, valószínűleg bizonyos életválságban lévő anyának ma a hatályos szabályok szerint a gyermekéről történő lemondáson túl nincs döntési lehetősége, nincsenek garanciális szabályok arra, hogy esetleg nyílt örökbefogadás útján rendezze a gyermek sorsát. Így a jelenlegi szabályok és a működő gyakorlat nem igazán biztosítja, hogy az anyák komolyan szembe tudjanak nézni a névtelen szülés és a gyermektől lemondás kockázataival, hogy felelős módon mérlegeljék, hogy hogyan kívánják megszülni, és örökbe adni gyermeküket.

Elfogadhatatlan, hogy a titkos terhesség, és az esetleges anonim szülés ne élvezzenek megfelelő védelmet. A Magyar Alkotmánybíróság 54.§ (1) bekezdésében megfogalmazott emberi méltósághoz való jog az egyén autonómiájának védelmére szolgál, az Alkotmány így védi a magánélet szabadságát. Az elmúlt években az alkotmánybíróság számos egyéni jogosultságot ismert el az emberi méltósághoz való jog alapján, amelyek közé tartozik az „önrendelkezéshez való jog” és a „magánszféra védelméhez fűződő jog”. Az Alkotmánybíróság egyik alapelve, hogy a kormányzat nem avatkozhat be az emberek olyan döntéseibe, amelyek saját életüket határozzák meg.

Az anonim szülés lehetőségének biztosítása, a titokban maradás garanciáinak a hatályos magyar szabályozásban való megjelenése a művi terhesség megszakítások számának csökkenését, a terhesség alatti öngyilkossági kísérletek számának csökkenését eredményezhetné, és talán a legfontosabb, a **csecsemőgyilkosságok magas számát csökkentené** (2003. március 1-én az anya általi újszülött gyilkosságok enyhébb megítélését megszüntették).

A titkolt terhesség kérdése a jogi szabályozás szempontjából nagyon kérdéses, és a jogszabályok segítségével nem igazán körüljárható. **A titkolt terhes az a krízishelyzetben lévő várandós anya, aki a terhességét a szülésig titokban akarja tartani.** A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben és a Büntetőeljárásról szóló törvényben a titkolt

terhesség nevesítetten megtalálható ugyan, de speciális kritériumait, konkrét meghatározását egyik törvény sem rögzíti. A törvényekből annyi tudható meg, hogy köteles bármelyik anyaoththon befogadni a titkolt terhes nőt. Ez azért probléma, mert megoszlanak a vélemények abban a kérdésben, hogy mikor beszélhetünk a jog szempontjából titkolt terhességről. Mi a garanciája a szabályozásban és a gyakorlatban annak, hogy a terhesség titokban maradhat a szülésig? A tapasztalatok alapján csak akkor állhat fenn, ha a terhességről senki sem tud, a várandós anya környezetével nem közli, terhesgondozásra sem jár.

Az anonimitás kérdésének tisztázása – azaz amikor valaki a személyazonosító adatainak személyazonosításra alkalmas módon történő közlésére nem kötelezhető – itt abból a szempontból meghatározó, hogy ez szolgálná az egyik biztosítékát annak, hogy majd a szülést követően sem derül ki az érintett környezetében, hogy gyermekét kihordta és megszülte. A titkolt terhesség és az anonim szülés kérdéséről nem rendelkezik az Egészségügyi Törvény sem, a nő anonimitását biztosító szabály csak más körben, a Magzati élet védelméről szóló törvényben található a terhesség-megszakítás vonatkozásában.¹ Az anonim szülés esetében, az alábbiakban tárgyalásra kerülő bizonytalan gyakorlat megszüntetése érdekében példaként szolgálhatna az itt szabályozott gyakorlat.²

A szülést követő titokban maradási nehezítő adatkezelési szabályok a gyermekvédelmi törvényben.³

A gyermekek védelmét biztosító feladat- és hatáskört gyakorló állami és nem állami szerv (a továbbiakban: adatkezelő szerv) az e törvényben szabályozott feladatai ellátásához a törvényben felsorolt adatkörben személyes adatokat kezelhet. ⁴

---

¹ 52/1992. (XII. 25.) NM rendelet az 1992. évi LXXIX, a Magzati élet védelméről szóló törvény végrehajtásáról. 9/A. § (1) terhessége megszakítását kezdeményező állapotos nő a Családvédelmi Szolgálatnál történő első jelentkezése alkalmával személyazonosító adatainak személyazonosításra alkalmas módon való közlésére nem kötelezhető. A kérelmezőt a tanácsadás anonim módon történő igénybevételének lehetőségéről, valamint arról, hogy az anonimitás kizárólag a terhesség megszakítás iránti kérelem benyújtásáig vehető igénybe, tájékoztatni kell.

² Abban az esetben, ha a kérelmező személyazonosító adatait nem kívánja közölni, személyazonosságának megállapítására alkalmas adatait első alkalommal történő megjelenésekor írásban rögzíti és az általa megválasztott jellegével és a kézjeggyével eltávolíthatatlan módon megjelölt, lezárt borítékban átadja a munkatárs részére. A boríték lezárását a munkatárs a Családvédelmi Szolgálat eljáró szervének bélyegző lenyomatával hitelesíti oly módon, hogy a boríték a lenyomat vagy a boríték sérülése nélkül ne legyen felnyitható. A munkatárs a tanácsadáson történő megjelenésről, a jellege feltüntetésével a kérelmező számára egyidejűleg igazolást ad ki.

³ Gyvt.134 §-142§ Az adatkezelés általános szabályai, a nyilvántartásokra vonatkozó szabályok

⁴ 134. § (1)

A gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatási eljárás során a hatáskört gyakorló szerv a jogosultság megállapításához adatot kérhet a polgárok személyi adatait és lakcímét nyilvántartó szervtől.

A gyermek, a szülő és más törvényes képviselő, személyazonosító adatainak az örökbefogadás és annak ellenőrzése céljából történő kezelésére jogosult:

- a helyi önkormányzat képviselő-testülete
- a települési önkormányzat jegyzője
- a fővárosi főjegyző
- a gyámhivatal
- a gyermekjóléti szolgálat vezetője
- az átmeneti otthon vezetője
- a területi gyermekvédelmi szakszolgálat vezetője

A felsorolt szervek, illetve személyek az anya személyazonosító adatait, valamint a gyermek meghatározott adatait a törvény szerint meghatározott célból egymásnak átadhatják.

A gyermek személyazonosító adatai, továbbá az egészségi állapotára és vagyoni viszonyaira vonatkozó adatok továbbíthatók a szociális hatáskört gyakorló szervnek a szociális ellátás megállapítása, és ha nem tisztázott, hogy anonim szülésről van szó eljut a helyi szervekhez, ahol fény derül a szülésre.

A jegyző nyilvántartást vezet a szülő adatai nélkül anyakönyvezett gyermekekről és a törvényben meghatározott adatok mellett a hatósági eljárásra vonatkozó döntésekről.

AZ ANONIM SZÜLÉS KÉRDÉSEI A GYAKORLATBAN

A gyakorlat vizsgálata során szomorú tényként megállapítható, hogy jelenleg három olyan alternatívája lehet a szülés előtt álló nőnek, amely anonimitását többé-kevésbé biztosítja:

- A TAJ kártyán lévő adatok be nem jegyzése, és a szülést követő teljes hatályú lemondás a gyerekekről
- Hamis adatokkal (hamis néven és címen) történő bejelentkezés és szülés
- Az újszülött elhelyezése a kórház előtt erre a célra intézményesített inkubátorba

Mindhárom esetben bizonytalan és ellentmondásos a gyakorlat, számos a joghézag és a jogalkalmazás gyakorlati problémái is felmerülnek,

nem csak az anonimitás kérdését, hanem a szülő nő egyéb alapvető jogait is szem előtt tartva.

A kórház gyakorlata

Az anonim szülés gyakorlatát az S. M. Kórházban interjúkészítés útján, valamint a szülés előtt álló nő helyzetét eljátszva, telefonon és személyesen érdeklődve próbáltuk kideríteni. A beszélgetést a védőnővel és az ügyeletes szülésznővel folytattuk le. A kórházat gyermekvédelmi szakember és több krízisintervencióval foglalkozó szervezet ajánlotta, mint az anonim szülés működő gyakorlatát. Az ügyeletes szülésznő csak dióhéjban adott választ az anonim szülés kérdését illetően a védőnőhöz irányított. Ez azért fontos, mert a krízishelyzetben lévő anya, aki éppen szülés előtt áll és azt a választ kapja, hogy problémájával másnap a délelőtti órákban keresse fel a védőnőt, bizonyára más megoldást keres. Emellett megjegyezendő hogy a védőnőt csak másnap hosszas telefonálgatások után a késő délelőtti órákban sikerült elérni, mert előtte értekezleten volt, az anonim szülés kérdésében pedig, mint illetékesre mindenki órá hivatkozott, hogy csak tőle lehet részletes felvilágosítást kapni.

TAJ kártya, vagy fizetni

A névtelenség garanciáival kapcsolatban, mivel egészségügyi intézményről van szó, azonnal felmerül a **TAJ kártya kérdése**, amely a szüléshez szükséges, mert ennek hiányában **fizetni kell annak költségeit**. Ennek összegéről a kórházban a felvételi irodán lehet tájékoztatást kérni. Ha költségtérítésről van szó, és egy olyan költségvetési intézményről, mint a kórház, az anonimitás akkor is veszélybe kerülhet, ha a szülő nőnek esetleg van annyi pénze, hogy fedezze a szülésének költségeit, mert **megfelelő adatok hiányában a befizetés sem engedélyezhető**.

Az anonim szülés esetén elkérik ugyan a TAJ kártyát, de nem jegyzi be az adatokat. Erről nem a kórház, hanem az Alfa Magzat Család és Gyermekvédelmi Szövetség munkatársa tájékoztatott, azonban még az mindig kérdéses, hogy ez hogyan működik a gyakorlatban.

A titkos örökbefogadás „előnye”

A szülésznő elmondta, hogy anonim szülés esetében az anonimitás feltétele az, hogy a **szülést követően a gyerekről teljesen le kell mondani**. A teljes hatályú lemondás így azt jelenti, hogy **az anya a fellebbezési jogáról is lemond, tehát a gyermek azonnal örökbe adható**. Itt látni kell egy ellentmondást. A titkos örökbeadás mellett síkra szállók, a nyílt örökbeadás ellen azt hangoztatják, hogy ez esetben az anya nem vonhat-

ja vissza a gyerekekről lemondó nyilatkozatát, míg titkos örökbefogadás esetén, a visszavonásra még két hónap⁵ áll rendelkezésre. **Azonban, ha a titkos örökbefogadás esetén is minden jogról le kell mondania az anyának, ha anonim akar szülni, akkor alapvetően jogellenes gyakorlat valósul meg, mely tökéletesen ellent mond a Csjt. 48.§. (2). bekezdésének.⁶**

Hová kerül a gyerek?

Arra a kérdésre, hogy hová kerül a gyermek a szülést követően, a szülésznő azt a választ adta, hogy a kórházban van egy lista, amelyen örökbefogadásra nagyon régóta várakozó megbízható, jól szituált örökbefogadni szándékozó szülők szerepelnek, és abban az anyuka biztos lehet, hogy a gyermek azonnal családba kerül.

A titkos örökbefogadás szabályainak betartásával kapcsolatban ismét kérdés merül fel, vajon hogyan tartják be a gyakorlatban azt a lemondást követő várakozási időt, amíg az anya a nyilatkozatát visszavonhatja, illetve hogyan dönthetnek szakemberek bizonyos idő elteltével arról, hogy a gyermek melyik családhoz kerül, ha a gyermek azonnal családba kerül? **Kérdéses továbbá, hogy milyen gyerekekre várakozó jól szituált szülők listája van, illetve lehet a kórházban?**

Kérdésekre a védőnő azt a választ adta, hogy ez az örökbefogadó szülőket tartalmazza és a TEGYESZ listája,⁷ amelyet egy „kollégán” hoz. **A törvényben nem szerepel, hogy milyen feltételekkel lehet ezt a listát a kórházak rendelkezésére bocsátani.** Ilyen esetben a kerületi gyámhatóságnál intézik az örökbefogadást, ahol ha addig az anya nem tette meg, hivatalosan lemond a gyerekekről.

---

⁵ A Szociális és Családügyi Minisztérium Országgyűlés elé terjesztett módosító javaslatában ezt a határidőt a gyermek hathetes korára csökkentené.

⁶ Az örökbefogadáshoz szükséges vérszerinti szülő (szülők) hozzájáruló nyilatkozata nem vonható vissza a titkos örökbefogadás kivételével, és később nem vonható vissza és erre őt figyelmeztetni kell. (CSJT. 48§. (2) bek.)

⁷ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény, 141. § (1) A területi gyermekvédelmi szakszolgálat vezetője nyilvántartást vezet c) az örökbefogadhatónak nyilvántartott, illetve örökbefogadható gyermekekről, valamint az örökbefogadásra váró szülőkről a 155. § (5) bekezdésében meghatározott adattartalommal.(2005. évi IV. Törvény, a szociális tárgyú törvények módosításáról) (2) Az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott nyilvántartásokról - a titkos örökbefogadás kivételével - a területi gyermekvédelmi szakszolgálat kérelemre tájékoztatja a szülőket, valamint az örökbefogadásra váró szülőket

Hogyan lehet mégis anonim az anya?

A védőnő elmondása szerint, az anya egy esetben maradhat teljesen anonim, méghozzá úgy, hogy hamis adatokkal, hamis néven és hamis bejelentett címen szüli meg a gyermeket. A gyakorlatban ez úgy működik, hogy a gyámhivatal a szülést követően, miután az anya elhagyta a kórházat, megpróbálja őt felkeresni a megadott címen és néven, ennek sikertelenségét követően, ha kiderül hogy a név és a cím nem valódi, úgy dönt, hogy a gyermek örökbe adható.

Gyakorlatban mégis ritkán választják a szülő nők ezt a megoldást, hiszen kevesen mernek vállalkozni arra, hogy valótlan adatokat állítsanak, főként egy ilyen súlyos krízishelyzetben. A védőnő azt állítja, hogy az anonim szülésnek ez bevett módja, amelyre számos példa volt már a kórházban.

A másik probléma ezzel a megoldással az, hogy a gyámhivatal eljárását követően az anyának - függetlenül attól, hogy lemondott-e gyermekéről vagy sem - esélye sincs arra, hogy nyilatkozatát visszavonja. A gyermeket automatikusan örökbe fogadhatónak nyilvánítják. Hamis néven hamis adatokkal kell szülnie, ezt követően meg kell szöknie a kórházból, nem élhet a visszavonás jogával, és az szóba sem jöhet, hogy esetleg rendelkezzen a gyermeke sorsáról a jövőben.

Az inkubátor

Az anonim szülés a fentiekén túl a védőnő szerint azonban akkor a legbiztosabb, ha az anya berakja a kórház bejárata mellett elhelyezett inkubátorba gyermekét, amely azt a célt szolgálja, hogy ha végső elhatározásában mindenképpen lemond a csecsemőjéről, akkor ott biztonságban elhelyezhesse. A gyakorlatban úgy tűnik, hogy az anonim szülésnek ez az egyetlen garantált módja, hiszen így biztos, hogy nem derülhet fény arra, hogy valójában ki az anya. Csakhogy ebben az esetben a nő rá van kényszerülve arra, hogy **mindenféle orvosi segítség nélkül szülje meg** a gyermekét, és nagy valószínűséggel a szülést megelőzően sem vett részt terhesgondozáson.

Látható, hogy ebben az esetben teljesen kizárt, hogy az anya esetleg nyílt örökbeadás útján rendezhesse gyermeke sorsát.

A végső kérdés az, hogy vajon tényleg csak akkor lehetséges a terhesség titokban tartása, ha arról senki nem tud, az anya terhesgondozásra sem jár, és a környezetét sem avatja be, tehát terhessége alatt mindvégig egyedül van, bizonytalanságban, majd ezt követően gyermekét valahol kétes körülmények között, minden orvosi segítség nélkül megszüli, és beteszi az inkubátorba? És ha szeretné gyermeke sorsát rendezni? Ha tudni, hogy milyen családba kerül? A nyílt örökbefogadás jelenlegi szabályai alapján ez kizárt.

A civilek

Az anya anonimitásának kérdése a civil szervezetek gyakorlatában is számos megoldatlan problémát vet fel. A Fehér Kereszt Gyermekvédő Alapítvány családgondozójával készített interjúban a szakember egy esetben keresztül szemléltette a titkolt terhesség körül felmerülő gyakorlati problémákat:

Egy anya felkereste az alapítványt néhány napos gyermekével, majd otthagyta, minden papír nélkül, azzal hogy majd jelentkezik, de feltehetően döntése, hogy lemond a gyermekéről - a hivatalos utat mellőzve a névtelenség szándékával - végleges volt. A családgondozó csak annyit tudott, hogy az anya megadott község kocsmájának tulajdonosa, és mivel az anya nem mondta, hogy más település kórházában, saját néven ugyan, de hozzátartozói előtt titokban szült, és senki sem tudott a terhességről lakóhelyén, az alapítvány munkatársa az önkormányzaton keresztül próbálta felkeresni, hogy a gyermeke sorsát megkíséreljék rendezni. Így a titok már nem volt titok.

A családgondozó álláspontja az, hogy a jelenlegi bizonytalan gyakorlatban **a civil szervezet bizonyos jogvédő funkciót is elláthatnak**, mert ha az anya titkolta terhességét, és a szülést követően felkeres egy olyan civil szervezetet, amely nehéz helyzetbe került anyákkal foglalkozik, és nyomatékosítja, hogy szeretné, ha gyermekének születése továbbra is titokban maradjon, az adott szervezet hatékony segítséget tud nyújtani a gyermek sorsának rendezésében, illetve az anonimitás kérdését illetően.

Nehezen elfogadható, bár a semminél jobb megoldás, hogy az anya nem a kórháztól, az eljárásban résztvevőktől várhat hatékony segítséget szülésének titokban maradását illetően, hanem csupán egy civil szervezet látja el tanácsokkal, nyújt segítséget és ajánl kiutat, törvényes megoldási lehetőségeket számára.

A NYÍLT ÖRÖKBEOFOGADÁS KÉRDÉSEI

A nyílt örökbefogadással kapcsolatban számos szakember véleménye az, hogy elsősorban családi, vérrokon örökbefogadási esetekre intézményesült, így hiányoznak a titkosság kérdését biztosítandó megfelelő garanciák. Kérdés, hogy az örökbefogadás mért csak a titkos örökbefogadás esetén lehet valóban titkos, és miért nincsenek intézményes garanciák arra, hogy a külvilág, a környezet előtt titokban maradjon, hogy gyermek született és örökbeadásáról csak az érintettek (az örökbeadó titkosan szülő anya és az örökbefogadók) tudhatnak.

Ennek a kérdésnek a megválaszolásánál elengedhetetlen szem előtt tartani, hogy az örökbefogadás mai szabályozásának fő elve, az a tény, hogy az örökbefogadás már nem különböző társadalmi célokat valósít

meg, hanem annak eszközeként funkcionál, hogy az arra rászoruló gyermekek családban nevelkedhessenek, s kárpótlásként esélyt kaphassanak azon értékek megismerésére és érzelmek megélésére, amelyeket a sors valamely okból megvont tőlük.

A szülőnek a gyermekéhez fűződő joga az egyik legalapvetőbb emberi jog, ezért az örökbefogadás fő formája nyílt örökbefogadás.⁸

AZ ÖRÖKBEOFAGADÁSHOZ HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

A nyílt örökbefogadás esetében az örökbefogadónak és a vér szerinti szülőnek nemcsak a személyes szóbeli, hanem tárgyalás keretében történő együttes meghallgatása is kötelező.⁹ A Csjt. egyetlen esetben teszi lehetővé a nyilatkozat visszavonását. A Csjt. 48. § (3) bekezdése szerint a szülő úgy is adhat az örökbefogadáshoz hozzájáruló nyilatkozatot, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri. A nyilatkozattételre a gyermek születése előtt is sor kerülhet. A nyilatkozatot a gyermek két hónapos korának betöltéséig lehetősége van visszavonni. Ezen az egy eseten kívül a nyilatkozat nem vonható vissza.

A visszavonás tilalma a nyílt örökbefogadás vonatkozásában is egyértelműen rendezett jogilag. A tilalomról a szülőt figyelmeztetni kell.¹⁰ A nyilatkozattevő azonban hivatkozhat arra, hogy nyilatkozatát kényszer, tévedés vagy megtévesztés hatására tette meg. Vitatott, hogy a nyilatkozat megtámadása kérdésében melyik hatóság döntsön. Amennyiben a gyámhatóság az örökbefogadást még nem engedélyezte, célszerűbb a kérdésben a gyámhatóságnak döntenie, míg ha már engedélyezett örökbefogadásról van szó, helyesebb a döntést a bíróság hatáskörébe utalni.

A szülő az örökbefogadással kapcsolatos valamennyi nyilatkozatot megteheti: hozzájárulás az örökbefogadáshoz, nyilatkozat az örökbefogadás felbontásával kapcsolatosan.

Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás az örökbe fogadni szándékozó személy kérelmére indul. A kérelmet a gyermek törvényes képviselőjének lakóhelye szerint illetékes gyámhivatalnál lehet előterjeszteni, ez a hatóság illetékes az érdemi döntés meghozatalára, a nyilatkozatokat is általában itt kell megtenni. Kivétel ez alól azon eset, amikor a vér szerinti szülő a gyermek örökbe adásához úgy ad hozzájáruló nyilatkozatot, hogy az örökbefogadó személyét és személyi

---

⁸ Csiky Ottó, Filó Erika, Családjog II. Pécs, 1998. 5. old.

⁹ 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 42. § (3).

¹⁰ Csjt. 48. § (2).

adatait nem ismeri. Az ilyen nyilatkozat felvételére bármely települési önkormányzat jegyzője, illetőleg bármely gyámhivatal illetékes.¹¹ Ez a szabály szintén nehezíti azt, hogy nyílt örökbefogadás útján rendezze a név nélkül szülő nő gyermeke sorsát.

AZ APASÁG KÉRDÉSE

A nyílt örökbefogadás esetén a vérszerinti szülők és az örökbe fogadni szándékozó szülők ismerik egymást, és együttesen teszik meg az örökbefogadással kapcsolatos jognyilatkozatukat. Az anonim szülés kérdésében gondot jelenthet az, hogy az apa ismeretlen, akkor, ha az anya nyílt örökbefogadás útján kívánja gyermeke sorsát rendezni. A megoldás a fentebb említett példákat tekintve csak az lehet, hogy az anya teljes hatályú lemondó nyilatkozatot tesz, a gyermekét inkubátorba helyezi, vagy hamis adatokkal szül, mert ekkor a gyámhatóság a gyermeket örökbefogadhatónak nyilvánítja. Nem a Csjt. szabályozása alapján, hanem a bírói gyakorlat szerint nem akadály a vér szerinti származás tisztázásának az, hogy a gyermeket más férfi örökbe fogadta (BH1960. 2764.).

Az örökbefogadási határozathoz viszont kellene az apa lemondó nyilatkozata. Ennek hiányában bonyodalom adódhat. A hozzájárulás jogának gyakorlása megilleti a gyermekétől külön élő vérszerinti szülőt is, ha szülői felügyeleti jogát a bíróság nem szüntette meg.¹² Vajon a gyermekéről örökbefogadás céljából lemondani kívánó anya – rendszerint leányanya – lemondó nyilatkozata mellett milyen mélységig lenne köteles az örökbefogadás kérdésében döntő hatóság a gyermek apját is felkutatni, és mint a gyermek vérszerinti szülőjétől, az ő lemondó nyilatkozatát is megkövetelni? Ez a kérdés ott, ahol a házasságon kívüli apák jogai is erősödnek, előtérbe kerülhet.

Az anya azon szándékának a lehetőségét nem lehetne jogi úton kizárni, vagy legalábbis bonyolulttá tenni, hogy annak ellenére, hogy név nélkül szeretne szülni, mégis szeretné gyermeke sorsát nyílt örökbefogadás útján rendezni. Ezt alátámaszthatja a Családjogi Törvény apaság megállapítására vonatkozó szakaszainak indoklása: *„Valamilyen objektív kísérő körülmény a per tárgyában nagyon is érintett személyek nyilatkozatát, vallomását alá kell, hogy támassza. Előfordult már a gyakorlatban, hogy az anya, a vélelem szerinti apa és az apaságot vállalni kívánó férfi egyetértésben kívánták - fiktív tényállás alapján - az apasá-*

---

¹¹ 1997. évi XXXI. törvény 125. § (3)

¹² E jog azt a vér szerinti szülőt illeti, aki a gyermek apaságát elismeréssel vállalta, vagy akinek az apaságát bíróság ítélettel állapította meg. Ilyen tárgyú jogsértés okából az Emberi Jogok Európai Bírósága elmarasztalta Írországot. (1995.)

got a vélelem szerinti férfiről, az azt vállalni kívánóra áthárítani. Az ilyen lehetőséget ki kell zárni. Az érintettek célja ilyenkor más, tisztességes úton (örökbefogadás) is elérhető.”¹³

A HIVATALI ELJÁRÁS KÉRDÉSEI

A szülői hozzájárulás gyakorlásának sajátos esete a hazai jogban, amikor az örökbefogadás annak ellenére lesz titkos, hogy ehhez a szülő hozzájárulását adja. Ez az ismeretlen harmadik személy részére történő örökbeadás.¹⁴ A gyámhivatal: Az örökbefogadást engedélyező vagy elutasító határozatot a gyermek törvényes képviselőjének a lakóhelye szerint illetékes gyámhivatal hozza, fellebbezni a közigazgatási hivatalnál lehet. Kérdés hogy mi a helyes eljárás akkor, ha az anya azt szeretné, hogy kiléte és terhessége titokban maradjon? A hivatal határozata jogerős, bíróság előtt megtámadható.

Titkolt terhesség esetén az örökbefogadási eljárásra a gyermek születési helye szerinti gyámhivatal az illetékes. Ha a szülő a gyermek örökbefogadásához úgy ad hozzájáruló nyilatkozatot, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri, a nyilatkozat felvételére bármely települési önkormányzat jegyzője, illetve bármely gyámhivatal illetékes. Ez abban az esetben lehetséges, ha titkos örökbefogadásról van szó, illetve harmadik ismeretlen személy részére történő nyílt örökbefogadásról.

AZ ÖRÖKLÉS KÉRDÉSE

Lényeges joghatása van az örökbefogadásnak az öröklés szabályaira, amely attól függően alakul, hogy nyílt vagy titkos örökbefogadásra kerül-e sor.¹⁵ E szerint az örökbefogadott gyerek az örökbefogadás fennállása alatt az örökbefogadó vér szerinti leszármazójaként örököl. Ha az örökbefogadás nem titkos, akkor az örökbefogadás nem érinti az örökbefogadott törvényes öröklési jogát a vér szerinti rokonai után.

---

¹³ Csjt. 43. § (1) bekezdés indoklási rész

¹⁴ CSjt. 48§ (5) bek: az örökbefogadáshoz a szülő úgyis megadhatja a hozzájárulását, hogy az örökbefogadó személyt és személyi adatait nem ismeri.

¹⁵ Ptk. 617.§. 618.§-a rendelkezik az örökbefogadás öröklési joghatásairól.

**Egy szabály a sok közül, melyet nem gondoltak komolyan:
a pénzügyi fedezet hiánya**

**A NAPKÖZBENI ELLÁTÁS LEHETŐSÉGE A GYERMEK
FOGYATÉKOSSÁGA, ILLETVE SZOCIÁLIS RÁSZORULTSÁGA
ESETÉN**

**-A HÁZI GYERMEKFELÜGYELŐ SZEREPE A SPECIÁLIS
GYERMEKELLÁTÁSBAN -**

Esettanulmány

II. Kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

Családgondozó: Peer Krisztina

Ü.sz.: GY/1736

Marton Kincső mozgáskorlátozott, 9 éves kisiskolás. Családi háttere rendezett, szüleivel él. Egy speciális betegségben szenved: az epidermolysis bulluria egy hólyagképződéssel járó, változó formájú és súlyosságú klinikai tünetekkel jellemezhető olyan bőrbetegség, amely már a legenyhébb sérülés következtében is nehezen gyógyuló sebeket jelenthet. Tekintettel erre, Kincső felügyelet nélkül nem maradhat sem otthon, sem az iskolában. Ápolása különösebb szakértelmet nem igényel, csak segíteni kell mindennapi teendőit, mert önmagát nem tudja ellátni.

Az iskola, az osztályfőnök jelezte a szülők felé, hogy Kincső felügyeletet igényel betegsége miatt a tanítás ideje alatt a tanévben. A felügyelet különösen indokolt az Ő esetében, mert a megfelelő segítő személy hiányában a jó képességű gyermek nem tudna iskolába járni és tanulmányait folytatni. Édesanyja örülne, ha a többiek segítenék az iskolában, és figyelnének rá, de azt ő is tudja, hogy ez osztálytársaitól nem várható el. (A szülők elmondása alapján a nyári szünetben is fontos lenne, hogy valaki legyen Kincső mellett, mert táborozni nem mehet, egyenlőre nyáron a felügyeletét a nagyszülőkkel oldják meg.) Az iskola kezdeményezését követően a felügyeletet a II. Kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat segítségével szervezték meg, amelynek tartalma napi 4-5 óra, a tanítás idejében. A kisgyermeket az édesanyja viszi az iskolába, a segítő pedig a tanítás ideje alatt vele van (a tanórák kivételével), a szünetekben lekíséri az udvarra, és tanítás után hazakíséri, a szülők megérkezéséig vele van, együtt elkészítik a házi feladatot.

II. Kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat lépései, kísérletei a probléma megoldására:

A házi gyermekfelügyelet ellátás szükségessége itt krízishelyzetben merült fel.

Probléma: Kincső speciális betegsége.

Cél: Kincső iskolai tanulásának segítése.

A Gyermekjóléti Szolgálat: A gyermekjóléti szolgálat a gyermekvédelem alapellátási részének az első olyan szolgáltatási eleme, amelyet nem spontán kialakulását követően törvényesítettek, mint a nevelési tanácsadót és a családsegítő szolgálatot, hanem a törvényhozás felső elhatározásából hozta létre. A gyermekvédelmi törvény nyomán jöttek létre a szolgálatok, szervezetüket kezdetől fogva törvény szabályozta. A törvény mindenfajta szolgáltatást (annak nyújtását és megszervezését) a gyermekjóléti szolgálathoz telepít. A gyermekek védelmét szolgáló ellátások a gyermekvédelmi törvény hatálya alá tartoznak, így a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás is.

A gyermekvédelmi törvény legfontosabb ide vonatkozó újdonsága hogy kimondja, hogy a gyerekekkel foglalkozó minden szakember kötelessége, bármely állampolgárnak vagy társadalmi szervezetnek lehetősége jelezni, ha a gyermek veszélyeztetettségéről szerez tudomást.

II. Kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat eseménynaplója:

2003. szeptember: A tanévre gyermekfelügyelőt kell biztosítani Kincső mellé, de még nem találtunk. Átmenetileg a nagyszülők oldják meg a felügyeletét a tanítás alatt. (Mert sem a tanítók, sem az osztálytársai nem tudják egész nap megoldani, hogy valaki mellette legyen. Ha nincs tanító, senki nem tud róla semmit, bármi baj történhet.)

2003. szeptember 22: GY.E. házi gyermekfelügyelő alkalmazása. A II. kerületi Gyermekjóléti Szolgálat keresi meg és fizeti bérét pályázati pénzből, ami 800-900 Ft. órabért jelent.

2003 szeptember 29. Kincső jól fogadta a házi gyermekfelügyelőt, jól kijönnek egymással. A család, a gyermek, az iskola elégedett.

2003. december: A pályázati pénz elfogy, új megoldást kell keresni.

Több alternatíva merült fel a probléma megoldására:

1. Magasabb összegű családi pótlék
2. Házi nővérszolgálat

3. Közhasznú vagy közcélú munkatársat keresni, a munkaügyi központon keresztül.
4. Fehér Kereszt Gyermekvédő Alapítvány
5. IX. Kerületben házi gyermekfelügyelő keresése
6. Az Önkormányzat, és az ESZCSM nappali ellátásokért felelős szakemberének megkeresése.
7. Pályázatok átnézése (idén az ESZCSM nem ír ki)
8. Osztályfőnökkel megoldások keresése

Eredmények:

Magasabb összegű családi pótlék a 17/1990. (V.8.) SZEM rendelet alapján lenne biztosítható¹⁶ Ez az út nem vezetett a probléma megoldására.

Közhasznú vagy közcélú munkatárs keresése: A bejelentés megtörtént, egy hölgyet küldött a munkaügyi központ, aki a munkát nem vállalta.

A Fehér Kereszt Gyermekvédő Alapítványnak nincsen szerződése a II. kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálattal, így házi gyermekfelügyeletről nem tud gondoskodni, az amúgy VII. kerületben működő, szülőhelyettesítő szolgáltatások szervezésével foglalkozó alapítvány.

Az Önkormányzatok a házi felügyeletet, mint szolgáltatást esetenként biztosítják.

A 2003/04 tanévben (még három hónapig) Kincső házi gyermekfelügyeletének költségeit 1 hónapig az Általános Iskola, 2 hónapig a II. Kerületi Gyermekjóléti Szolgálat vállalta magára. Jövő év szeptemberétől a kérdés ismét megoldásra vár.

A II. kerületi gyermekjóléti szolgálat munkatársának elmondása alapján a közelmúltban a II. kerületi Önkormányzat Szociális Bizottsága megszavazott egy bizonyos összeget a házi gyermekfelügyeletre, de még nem került képviselő testület elé.

---

¹⁶ A 17/1990. (V.8.) SZEM rendelet a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegekről és a fogyatékosokról, valamint az igazolások kiadásának eljárási szabályairól

Az eset jogszabályi háttere:

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

44. § (1) A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

(2)¹⁷ A házi gyermekfelügyelet keretében végzett napközbeni ellátás időtartama a szülő munkarendjéhez igazodik.

(3) A házi gyermekfelügyelet során a gyermek életkorához, egészségi állapotához igazodó gondozást, felügyeletet kell biztosítani.

(4) Házi gyermekfelügyeletet az a személy biztosíthat, aki megfelel a

43. § (3) bekezdésében foglaltaknak.

(5) A házi gyermekfelügyelet keretében segítséget kell nyújtani az iskolai tanulmányok folytatásához, amennyiben a gyermek tanulmányait a Kt. rendelkezései szerint fogyatékosága vagy súlyos betegsége miatt magántanulóként folytatja.

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

Házi gyermekfelügyelet

51. § (1) Az alapellátás keretében gyermekek napközbeni ellátásaként házi gyermekfelügyelet biztosítható a 20 hetes kortól az általános iskolai tanulmányokat folytató, tanköteles korú gyermek ellátásában akadályozott szülő kérelmére

a) a fogyatékosága vagy súlyos betegsége miatt egyéb napközbeni ellátásban nem részesíthető,

b) a nappali intézményben elhelyezett, de a nappali intézmény nyitvatartási idején túl felügyelet nélkül maradó,

c) napközbeni ellátást igénybe vevő, de átmeneti kóros állapota miatt hosszabb ideig otthoni gondozásra szoruló gyermek számára.

(2) Különösen indokolt a házi gyermekfelügyelet biztosítása

a) az egyedülálló szülő gyermeknevelésben való átmeneti akadályoztatása esetén,

b) iker gyermekek gondozásának, nevelésének segítésére,

---

¹⁷ 2002. évi IX. törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításáról

- c) a váltott műszakban dolgozó, egyedülálló szülő gyermekének a kora reggeli, illetve késő esti órákban.
- (3) A tankötelezettségét - szakorvosi javaslat, vagy az illetékes tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján - magántanulóként teljesítő, továbbá a súlyos fogyatékosága miatt képzési kötelezettséget teljesítő, tanköteles korú gyermek számára a szülő kérésének megfelelő időszakra házi gyermekfelügyeletet kell biztosítani.
- (4) A házi gyermekfelügyelet során a gyermek életkorához, egészségi állapotához igazodó gondozást, felügyeletet kell biztosítani.
- (5) A házi gyermekfelügyelet keretében gondozó tevékenységet csak olyan személy láthat el, aki megfelel a 47. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- (6) A házi segítségnyújtás körébe tartozó gondozói tevékenységet hivatásos és társadalmi gondozó végzi. A gondozó napi gondozási tevékenységéről a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról, és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 133/1997. (VII. 29.) Korm. rendelet 4. számú melléklete szerinti gondozási naplót vezet.
- (7) A házi gyermekfelügyeletet végző gondozó csak a gyermek gondozására vehető igénybe.

133/1997. (VII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról

- 3. §** Az intézményi térítési díjat - a házi gyermekfelügyelet, valamint a bölcsőde kötelező feladatain túl nyújtott szolgáltatásai kivételével - ellátási napra vetítve kell megállapítani.
- 11. § (4)** A (1) bekezdés szerinti intézmények közül a családi napközi, bölcsőde és hetes bölcsőde alapellátáson túli gyermeknevelést segítő szolgáltatásáért (speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel stb.) legfeljebb a szolgáltatás önköltségét meg nem haladó mértékű térítés kérhető.
- 12. § (1)** A házi gyermekfelügyelet keretében biztosított személyes szolgáltatás intézményi térítési díja az ellátásra tervezett költségek alapján megállapított óradíj. Az óradíj nem haladhatja meg az adott évben a házi gyermekfelügyeletre a helyi önkormányzat hatályos költségvetési rendeletében szereplő éves kiadásoknak egy munkaóra és egy gondozóra jutó összegét. Az évi munkaórák száma a munkanapok és a napi teljes munkaidő [1992. évi XXII. tv. 117. § (1) bek.] szorzata.
- (2) Az óradíj meghatározásánál csak a hivatásos és a díjazásban részesülő társadalmi gondozók száma vehető figyelembe.
- (3) A házi gyermekfelügyelet igénybevételéért fizetendő személyi térítési díj - függetlenül az ellátásban részesülő gyermekek számától - nem

haladhatja meg a Gyvt.-be foglalt 15%-os, illetve 20%-os mértéket.

- (4) Ha a családban egyidejűleg több gyermek részesül házi gyermekfelügyeletben, a második és minden további gyermek után fizetendő térítési díj összege - a (3) bekezdésben foglaltak figyelembevételével - az egy gyermek után fizetendő személyi térítési díj 25%-a.
- (5) A házi gyermekfelügyelet keretében ellátásra fordított időt a gondozási napló alapján kell megállapítani. A gondozási napló formáját a 4. számú melléklet tartalmazza.
- (2) Az óradíj meghatározásánál csak a hivatásos és a díjazásban részesülő társadalmi gondozók száma vehető figyelembe.
- (3) A házi gyermekfelügyelet igénybevételéért fizetendő személyi térítési díj - függetlenül az ellátásban részesülő gyermekek számától - nem haladhatja meg a Gyvt.-be foglalt 15%-os, illetve 20%-os mértéket.
- (4) Ha a családban egyidejűleg több gyermek részesül házi gyermekfelügyeletben, a második és minden további gyermek után fizetendő térítési díj összege - a (3) bekezdésben foglaltak figyelembevételével - az egy gyermek után fizetendő személyi térítési díj 25%-a.
- (5) A házi gyermekfelügyelet keretében ellátásra fordított időt a gondozási napló alapján kell megállapítani. A gondozási napló formáját a 4. számú melléklet tartalmazza.

A füzetben leírt esetekkel kapcsolatban hozzászólásokat, véleményeket szívesen veszünk, melyet a Nonprofit Szövetség honlapján (www.humszolg.hu) megjelentetünk.

**Célunk, hogy az esetekre visszatérjünk és bemutassuk történet-
valamilyen változás a törvényhozás területén, illetve a terepen tapasztal-
ható gyakorlati munka során.**

**Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége
1132 Budapest, Alig utca 12.
Tel./fax: (1)270-0414; (1)270-0433
E-mail: nonprofit@chello.hu
www.humszolg.hu**

